

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 14.1.2009
KOM(2008) 905 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o implementácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES
z 3. decembra 2001 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov**

(predložená Komisiou)

OBSAH

1.	Úvod.....	3
1.1.	Rozsah správy	3
1.2.	Prehľad	3
2.	Transpozícia.....	5
3.	Vývoj v oblasti uplatňovania a regulácie	5
3.1.	Fungovanie dohľadu nad trhom	5
3.2.	Fungovanie systému RAPEX.....	6
3.3.	Vysledovateľnosť výrobkov.....	8
3.4.	Opatrenia Spoločenstva na základe článku 13 smernice.....	9
3.5.	Normalizácia	10
3.6.	Bezpečnosť služieb	12
4.	Závery.....	13
4.1.	Všeobecné informácie	13
4.2.	Transpozícia	13
4.3.	Fungovanie dohľadu nad trhom	13
4.4.	Fungovanie systému RAPEX.....	13
4.5.	Vysledovateľnosť výrobkov.....	14
4.6.	Opatrenia Spoločenstva na základe článku 13 smernice.....	14
4.7.	Normalizácia	14

1. Úvod

Smernica o všeobecnej bezpečnosti výrobkov (ďalej len „smernica“)¹ bola prijatá 3. decembra 2001, účinnosť nadobudla 15. januára 2002 a konečný termín jej transpozície členskými štátmi bol 15. januára 2004. Nahradila predchádzajúcu smernicu o všeobecnej bezpečnosti výrobkov z roku 1992.²

1.1. Rozsah správy

Táto správa bola vypracovaná podľa článku 19 ods. 2 smernice a obsahuje informácie o:

- bezpečnosti spotrebných výrobkov, najmä o lepšej výsledovateľnosti výrobkov;
- fungovaní dohľadu nad trhom a systéme RAPEX;
- normalizácii;
- opatreniach prijatých na základe článku 13 smernice.

Hoci sa smernica neuplatňuje na bezpečnosť služieb, niektoré ustanovenia sa zameriavajú na túto oblasť s cieľom zabezpečiť „dosiahnutie ochranných cieľov“ smernice. V tejto správe sa preto uvádzajú aj hlavné vývojové trendy smerom k bezpečnejším službám v Európe.

V roku 2007, po masívnom sťahovaní spotrebných výrobkov na celom svete, Komisia v rámci interného preskúmania³ rámca EÚ pre bezpečnosť výrobkov dospela k záveru, že systém Spoločenstva, vrátane tejto smernice, je schopný poskytovať európskym občanom vysokú úroveň ochrany pred nebezpečnými spotrebnými výrobkami⁴, ak sa pravidlá systému riadne uplatňujú. V rámci preskúmania sa aj napriek tomu určili niektoré oblasti, ktoré si vyžadujú zlepšenie, a prijatie rozhodnutia Komisie o magnetoch v hračkách⁵ bolo priamym následkom tohto preskúmania. Okrem toho, aj návrh na revíziu súčasnej európskej smernice o bezpečnosti hračiek⁶ a „nový legislatívny rámec“⁷ pre uvádzanie výrobkov na trh zvýšia existujúcu úroveň ochrany. V tejto správe je opísaný aj ďalší priestor na zdokonalenie systému vytvoreného touto smernicou.

1.2. Prehľad

1.2.1. Ciele a rozsah pôsobnosti

Účelom smernice je zabezpečiť, aby sa na trh Spoločenstva uvádzali len bezpečné spotrebné výrobky. Smernica sa uplatňuje na nepotravinárske spotrebné výrobky. V prípade, ak tieto výrobky podliehajú osobitným bezpečnostným požiadavkám

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES z 3. decembra 2001 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, Ú. v. ES L 11, 15.1.2002, s. 4.

² Ú. v. ES L 228, 11.8.1992, s. 24.

³ http://ec.europa.eu/consumers/safety/news/stocktaking_%20execsum_en.pdf

⁴ http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/eurobar_298_summary_en.pdf

⁵ Pozri oddiel 3.4.

⁶ KOM(2008) 9 a http://ec.europa.eu/enterprise/toys/2008_108_directive.htm

⁷ Pozri oddiel 3.1.1 a http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/index_en.htm

ustanoveným v iných právnych predpisoch Spoločenstva, smernica sa uplatňuje len na tie aspekty a riziká alebo kategórie rizík, ktoré nie sú zahrnuté do týchto osobitných požiadaviek⁸.

Bezpečnosť služieb nepatrí do rozsahu pôsobnosti smernice, ale na zabezpečenie dosiahnutia vysokej úrovne ochrany spotrebiteľa sa jej ustanovenia uplatňujú aj na výrobky, ktoré sa spotrebiteľom dodávajú alebo sú im k dispozícii na použitie v rámci poskytovania služieb. Bezpečnosť prostriedkov a vybavenia, ktoré používa poskytovateľ služieb, najmä tie, na ktorých spotrebiteľia jazdia alebo nimi cestujú, je však z uplatňovania vylúčená. Výrobky, ktoré spotrebiteľ aktívne využíva v priestoroch poskytovateľa služieb, ako sú napríklad sušiče, ktoré sú k dispozícii hosťom v hotelových izbách, alebo solárne ležadlá, však ustanoveniam smernice podliehajú⁹.

1.2.2. *Povinnosti hospodárskych subjektov a orgánov členských štátov*

V smernici sa zavádza všeobecná povinnosť hospodárskych subjektov uvádzať na trh len bezpečné výrobky a poskytovať informácie spotrebiteľom a orgánom členských štátov. Tieto informácie sa majú týkať vysledovateľnosti výrobkov a uplatňovania opatrení, ako je napríklad stiahnutie výrobku z trhu alebo reklamácie.¹⁰

Orgány členských štátov musia zabezpečiť, aby výrobky, ktoré sa uvádzajú na trh, boli bezpečné a musia splniť túto povinnosť monitorovaním plnenia povinností výrobcami a distribútormi, ktoré im ukladá smernica.

1.2.3. *Inštitucionálny rámec a rámec pre presadzovanie*

V smernici sa zriaďuje systém rýchleho varovania pre nepotravinárske spotrebné výrobky (ďalej len „RAPEX“). Tento systém zabezpečuje obeh informácií medzi Komisiou a orgánmi členských štátov o opatreniach prijatých orgánmi členských štátov a hospodárskymi subjektami v súvislosti s výrobkami, ktoré predstavujú vážne riziko pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov. Prostredníctvom systému RAPEX sa môžu posielat aj informácie o rizikách, ktoré nie sú závažné (menej ako 1 % všetkých oznámení). Systém RAPEX je aj naďalej otvorený pre tretie krajiny na základe osobitnej dohody podpísanej medzi Spoločenstvom a žiadateľskou krajinou. Doteraz získal čiastočný a nepriamy prístup k údajom v systéme RAPEX len jeden štát mimo EÚ (Čína).

Podľa článku 15 smernice Komisii pomáha pri úlohách týkajúcich sa implementácie výbor zložený zo zástupcov z členských štátov (ďalej len „výbor GPSD“). Na základe článku 10 smernice sa okrem toho zriaďuje neformálna sieť orgánov členských štátov zameraná na ďalšie rozširovanie administratívnej spolupráce (ďalej len „sieť pre bezpečnosť spotrebiteľov“).

⁸ Pozri usmernenie, v ktorom sa vysvetľuje uplatňovanie tejto smernice a smerníc, ktoré sa vzťahujú na bezpečnosť výrobkov v jednotlivých sektoroch, na internetovej stránke http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

⁹ Pozri stanovisko Vedeckého výboru pre spotrebné výrobky (ďalej len „VVS“⁸) na internetovej stránke http://ec.europa.eu/health/ph_risk/committees/04_sccp/sccp_opinions_en.htm#3

¹⁰ Usmernenia pre hospodárske subjekty, rozhodnutie Komisie 2004/905 (Ú. v. EÚ L 381, 28.12.2004, s. 63).

Vzhľadom na skutočnosť, že smernica tvorí súčasť Dohody o EHP¹¹, platia rovnaké pravidlá a mechanizmy aj v krajinách EZVO, ktoré uplatňujú Dohodu o EHP, t. j. Nórsko, Island a Lichtenštajnsko.

2. TRANSPOZÍCIA

Transpozičné opatrenia oznámilo všetkých 27 členských štátov EÚ.¹² Spôsob implementácie však nie je rovnaký vo všetkých členských štátoch¹³. Ešte stále prebiehajú dvojstranné diskusie medzi Komisiou a členskými štátmi s cieľom objasniť určité aspekty.

Konkrétne, aspekty hodnotenia bezpečnosti sa v niektorých transpozičných aktoch líšia od pravidiel, ktoré sú ustanovené v článku 3 smernice. Niektoré členské štáty netransponovali všetky kritéria uvedené v článku 3, zatiaľ čo iné členské štáty si tieto kritériá upravili alebo si vypracovali svoje vlastné kritériá.

Pokiaľ ide o vysledovateľnosť, niektoré členské štáty zaviedli povinnosť uvádzať na výrobku alebo na obale identifikačné údaje výrobcu (alebo dovozcu) a podrobné informácie o ňom, zatiaľ čo iné členské štáty to ponechali na báze dobrovoľnosti. Z toho dôvodu sa povinnosti výrobcov môžu v praxi medzi jednotlivými členskými štátmi líšiť.

V niektorých členských štátoch sa oznamovanie výrobcami vyžaduje len v prípade známeho rizika a neexistuje žiadna oznamovacia povinnosť, ak by výrobca „*mal vedieť*“ o riziku na základe dostupných informácií.

Napokon, hoci sú členské štáty povinné prijať ustanovenia na súlad s opatreniami, ktoré Komisia môže prijať podľa článku 13, niektoré členské štáty zatiaľ neprijali osobitné vnútroštátne ustanovenia určené na implementáciu týchto opatrení.

3. VÝVOJ V OBLASTI UPLATŇOVANIA A REGULÁCIE

3.1. Fungovanie dohľadu nad trhom

Väčšina orgánov pre dohľad nad trhom v členských štátoch pracuje na základe ročných programov kontrol, ktoré zohľadňujú predchádzajúce skúsenosti a zistenia, výrobky, ktoré sa často oznamujú prostredníctvom systému RAPEX, ako aj sťažnosti spotrebiteľov. V prípade potreby, napr. v núdzových situáciách, vykonávajú všetky členské štáty kontroly a skúšky, ktoré nemusia byť zahrnuté v ich programoch.

¹¹ Rozhodnutie 9/2003 (Ú. v. EÚ L 94, 10.4.2003, s. 59).

¹² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:72001L0095:EN:NOT>

¹³ Porovnávací zoznam transpozícií je možné nájsť na internetovej stránke http://ec.europa.eu/consumers/safety/prod_legis/index_en.htm

3.1.1. Spoločné opatrenia

Na podporu európskej siete orgánov členských štátov pre bezpečnosť výrobkov¹⁴ Komisia počas uplynulých piatich rokov spolufinancovala niekoľko spoločných cezhraničných opatrení týchto orgánov¹⁵ v oblasti dohľadu nad trhom a presadzovania. Tieto spoločné opatrenia sa týkali prípadov udusenía detí, bezpečnosti vybavenia detských ihrísk, cigaretových zapalovačov, svetelných reťazí a predlžovačiek. Dve opatrenia sa týkali cezhraničnej spolupráce. Jedným je spolupráca s colnými orgánmi v regióne Baltského mora a druhé, známe ako projekt „EMARS“, je zamerané na zlepšovanie dohľadu nad trhom pomocou osvedčených postupov. Do projektu sa zapojilo 15 členských štátov a jeho výsledkom bolo vytvorenie znalostnej základne, systému rýchleho poradenstva, príručky osvedčených postupov a strategického dokumentu o budúcnosti dohľadu nad trhom¹⁶.

3.1.2. Nový legislatívny rámec

Dňa 9. júla 2008 bol prijatý nový legislatívny rámec pre uvádzanie výrobkov na trh, ktorý tvorí nariadenie (ES) č. 765/2008¹⁷ a rozhodnutie 768/2008/ES.¹⁸ Jedným z cieľov týchto opatrení je vytvoriť rámec zvýšeného dohľadu nad trhom pre výrobky, na ktoré sa vzťahujú právne predpisy Spoločenstva o harmonizácii a vysledovateľnosti výrobkov. V nariadení sa okrem toho ustanovuje povinnosť pre príslušné orgány členských štátov, aby na trhu v EÚ v primeranom rozsahu vykonávali príslušné kontroly vlastností výrobkov pred prepustením týchto výrobkov do voľného obehu. Komisia v súčasnosti pripravuje usmernenia na vysvetlenie vzťahu medzi rámcom pre dohľad nad trhom v rámci nariadenia a smernicou.

V článku 42 nariadenia (ES) č. 765/2008 sa okrem toho zmenilo znenie článku 8 ods. 3 smernice tak, aby tieto ustanovenia boli pre členské štáty prísnejšie a aby sa zosúladiť znenie smernice s ustanoveniami nariadenia.

3.2. Fungovanie systému RAPEX

3.2.1. Posielanie výstražných informácií o nebezpečných výrobkoch

Systém RAPEX je určený na zabezpečenie efektívneho šírenia informácií všetkým členským štátom s cieľom umožniť im rýchlo podniknúť kroky proti spotrebným výrobkom na trhu, u ktorých sa zistí, že predstavujú vážne riziká pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov. Na účely riešenia takzvaných „núdzových situácií“ existujúce mechanizmy zabezpečia, aby sa výstražné informácie okamžite poslali všetkým členským štátom na účely prijatia následných opatrení.

¹⁴ Článok 10 smernice; rozpočtové aspekty pozri v rozhodnutí 1926/2006 (Ú. v. EÚ L 404, 30.12.2006, s. 39).

¹⁵ http://ec.europa.eu/consumers/safety/projects/index_en.htm#ongoing_projects

¹⁶ <http://www.emars.eu/>

¹⁷ Ú. v. EÚ L 218, 13.8.2008, s. 30.

¹⁸ Tamtiež, s. 82.

Útvary Komisie uverejňujú každý týždeň na internete¹⁹ príslušné informácie týkajúce sa všetkých oznámení v rámci systému RAPEX.

3.2.2. *Usmernenia k systému RAPEX*

V roku 2004 Komisia prijala osobitné usmernenie (ďalej len „usmernenie k systému RAPEX“) s cieľom zabezpečiť efektívne fungovanie systému RAPEX²⁰. Usmernenia k systému RAPEX vymedzujú rozsah oznamovacej povinnosti členských štátov opísaním kritérií, ktoré sa uplatňujú na vymedzenie „vážneho rizika“, a poskytnutím usmernenia k typom opatrení a výrobkov, ktoré sa majú oznamovať. Môžu obsahovať aj usmernenia k hodnoteniu rizík. V roku 2008 Komisia začala revíziu usmernení k systému RAPEX, ktorá je potrebná z dôvodu rozličných zmien vo vývoji, ku ktorým došlo od roku 2004.

3.2.3. *Štatistické trendy v období 2004 – 2008*

V posledných rokoch sa počet oznámení potvrdených Komisiou prudko zvýšil. V roku 2007 Komisia potvrdila 1 605 oznámení v porovnaní s 1 051 v roku 2006, 847 v roku 2005 a 468 v roku 2004. Počet oznámených opatrení, ktoré súviseli s vážnym rizikom, sa viac ako strojnásobil z 388 v roku 2004 na 1 355 v roku 2007. Tento vzostupný trend pokračoval aj v roku 2008. Zvýšenie počtu oznámení možno pripísať efektívnejšiemu presadzovaniu bezpečnosti výrobkov orgánmi členských štátov, lepšiemu uvedomovaniu si svojej zodpovednosti zo strany podnikov, postupnému rozšíreniu EÚ v rokoch 2004 a 2007, ako aj opatreniam na vytváranie sietí, ktoré koordinuje Komisia²¹. Okrem toho sa dokonca zmenšil aj rozdiel medzi krajinami s najvyšším a najnižším počtom oznámení.

Pokiaľ ide o kategórie výrobkov, ktoré sú predmetom nápravných opatrení z dôvodu závažnosti rizík, ktoré s nimi súvisia, výrobky určené pre deti (hračky a detské vybavenie) a elektrické výrobky (napríklad domáce spotrebiče, svietidlá) sú skupiny výrobkov, pre ktoré bol vydaný najvyšší počet oznámení. Tieto skupiny výrobkov sa na všetkých oznámeniach v rámci systému RAPEX spoločne podieľajú viac ako päťdesiatimi percentami.

Najbežnejšie zaznamenané riziká boli riziko zranenia, riziko zadusenía vdýchnutím malých častí a riziko úrazu elektrickým prúdom, po ktorých nasledovalo riziko popálenia, požiaru, zadusenía upchatím dýchacích ciest zvonka cez ústa a nos a chemické riziká. Dlhodobé riziká, ako sú napríklad riziká vyplývajúce z vystavenia pôsobeniu určitých chemických látok, možno zistiť a posúdiť ťažšie, pretože nebezpečné účinky nie sú viditeľné okamžite²².

¹⁹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/index_en.htm Význam tohto informačného portálu dokazuje priemerná návštevnosť 35 200 videní mesačne, ktorú dosiahol v roku 2007.

²⁰ Rozhodnutie Komisie 2004/418/ES (Ú. v. EÚ L 151, 30.4.2004, s. 84).

²¹ http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm

²² Komisia vyvinula on-line nástroj na hodnotenie vystavenia pôsobeniu s cieľom zlepšiť konzistentnosť hodnotení rizík: <http://www.jrc.ec.europa.eu/eis%2Dchemrisks/>

Počet oznámení o dobrovoľných nápravných opatreniach, ktoré prijali spoločnosti, sa v priebehu rokov zvýšil. V roku 2007 dosiahli 50 % z celkového počtu oznámení o výrobkoch predstavujúcich vážne riziko.

3.2.4. Odborná príprava

Komisia zorganizovala školenia pre orgány členských štátov, ktoré sú zodpovedné za bezpečnosť výrobkov, s cieľom zlepšiť ich schopnosť zúčastňovať sa na práci siete RAPEX. V období 2006 – 2008 tieto semináre využilo celkovo 22 členských štátov. Komisia zorganizovala aj stretnutia kontaktných miest systému RAPEX v Bruseli. Na potrebu ďalšieho rozširovania spolupráce, zlepšovania riadenia rizík a lepšej výmene poznatkov a osvedčených postupov sa okrem toho dohodli aj colné orgány a orgány pre dohľad nad trhom zo všetkých členských štátov²³.

3.2.5. RAPEX - Čína

Vzhľadom na veľmi vysoký podiel oznámení systému RAPEX, ktoré sa týkajú výrobkov pôvodom z Číny (ktorý dosahoval 56 % od januára do septembra 2008, 52 % v roku 2007, 49 % v roku 2006, 49 % v roku 2005 a 38 % v roku 2004) sa zintenzívnili vzťahy s čínskymi orgánmi v súvislosti s bezpečnosťou výrobkov. V januári 2006 Generálne riaditeľstvo Komisie pre zdravie s ochranu spotrebiteľa a Správa pre dohľad nad kvalitou, kontrolu a karanténu Čínskej ľudovej republiky (Administration for Quality Supervision, Inspection and Quarantine of the People's Republic of China, ďalej len „správa AQSIQ“) podpísali memorandum o porozumení (ďalej len „memorandum“). Memorandum sa aktualizovalo v novembri 2008 s cieľom zohľadniť túto užšiu spoluprácu.

Správa AQSIQ má prostredníctvom vyhradeného systému informačných technológií prístup k oznámeniam o nebezpečných výrobkoch pôvodom z Číny zaregistrovaným v systéme RAPEX (ďalej len „RAPEX - Čína“). Čínske orgány podávajú Komisii raz štvrtročne správu o následných krokoch podniknutých na základe údajov zo systému RAPEX. Správa AQSIQ doteraz predložila Komisii sedem správ. Od septembra 2006 do mája 2008 správa AQSIQ preskúmala a v prípade potreby prijala opatrenia v súvislosti s 599 oznámeniami v rámci systému RAPEX. V 51 % prípadov viedli prešetrenia k prijatiu preventívnych alebo reštriktívnych opatrení buď zo strany správy AQSIQ alebo dobrovoľne zo strany čínskych výrobcov (alebo vývozcov). Medzi tieto opatrenia patrili nápravné opatrenia, zákaz vývozu, sprísnený dohľad nad príslušnými čínskymi spoločnosťami a pozastavenie alebo odobratie licencie. V 49 % prešetrených prípadov neboli prijaté žiadne opatrenia, najmä z dôvodu nedostatku dostupných informácií o čínskom výrobcovi alebo vývozcovi.

3.3. Vysledovateľnosť výrobkov

Vysledovateľnosť slúži na identifikáciu hospodárskych subjektov podieľajúcich sa na výrobnom a distribučnom procese. Pomocou týchto informácií je možné efektívne zaviesť nápravné opatrenia. Výstražné informácie o nepotravinárskych spotrebných výrobkoch pozorne sledované širokou verejnosťou na celom svete nedávno

²³ Závery zo seminára „Predchádzanie dovozu nebezpečných výrobkov“, apríl 2008, ktorý bol financovaný v rámci programu Colníctvo 2013.

zdôraznili potrebu efektívnych postupov sťahovania výrobkov z trhu, ktoré nie sú pre hospodárske subjekty príliš nákladné.

Článok 5 ods. 1 smernice obsahuje všeobecné povinnosti výrobcov poskytovať spotrebiteľom na obale výrobku informácie potrebné na vysledovanie pôvodu výrobku alebo uvádzať identifikačné údaje o výrobcovi alebo podrobné údaje o výrobnej šarži. O prijatí konkrétnych opatrení na implementáciu týchto povinností však rozhodujú členské štáty. Počet oznámení, v prípade ktorých bol výrobok nevysledovateľný, sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil. Ale keďže výrobky, ktoré predstavujú vážne riziko a ktorých krajina pôvodu je neznáma, predstavujú 10 % oznámení²⁴, ešte stále je tu priestor na zlepšenie.

Ďalšie zlepšenia možno očakávať v dôsledku nedávno prijatého rozhodnutia 768/2008/ES, v ktorom sa vyžaduje uvádzanie názvu a adresy výrobcu a v prípade dovážaných výrobkov aj názvu a adresy dovozcu aj výrobcu, ako všeobecná zásada právnych predpisov Spoločenstva o harmonizácii²⁵.

3.4. Opatrenia Spoločenstva na základe článku 13 smernice

Komisia doteraz uplatnila postup ustanovený v článku 13 smernice pri troch príležitostiach. Po prvýkrát sa použil na rozšírenie zákazu používania ftalátov v hračkách²⁶ počas obdobia do prijatia trvalého zákazu na základe smernice 2005/84/ES²⁷.

Ďalším opatrením založeným na tomto článku je rozhodnutie z 11. mája 2006²⁸, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili, aby zapaľovače, ktoré sa uvádzajú na trh EÚ boli zabezpečené proti použitiu deťmi, a aby sa zakázalo uvádzanie na trh zapaľovačov, ktoré pripomínajú predmety, ktoré sú obzvlášť prítiažlivé pre deti (takzvané „zábavné zapaľovače“). Zapaľovače, ktoré spĺňajú určité technické kritéria, sú z rozsahu pôsobnosti rozhodnutia vylúčené. Od členských štátov sa vyžadovalo, aby splnili požiadavky rozhodnutia najneskôr do 11. marca 2007. Platnosť rozhodnutia sa predĺžila do 11. mája 2008 rozhodnutím z 12. apríla 2007²⁹, v ktorom sa taktiež zakazuje dodávať spotrebiteľom zapaľovače, ktoré nie sú zabezpečené proti použitiu deťmi a zábavné zapaľovače. Ďalšie predĺženie do 11. mája 2009 sa prijalo 18. apríla 2008³⁰.

²⁴ Situácia v septembri 2008, zdroj: Štatistika RAPEX za január až september 2008. http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/stats_reports_en.htm

²⁵ Rozhodnutie 768/2008/ES, príloha I, články R2 ods. 6 a R4 ods. 3.

²⁶ Rozhodnutia Komisie 2004/178/ES (Ú. v. EÚ L 55, 24.2.2004, s. 66), 2004/624/ES (Ú. v. EÚ L 280, 31.8.2004, s. 34) a 2004/781/ES (Ú. v. EÚ L 344, 20.11.2004, p. 35).

²⁷ Smernica 2005/84/ES (Ú. v. EÚ L 344, 27.12.2005, s. 40).

²⁸ Rozhodnutie Komisie 2006/502/ES (Ú. v. EÚ L 198, 20.7.2006, s. 41).

²⁹ Rozhodnutie Komisie 2007/231/ES (Ú. v. EÚ L 99, 14.4.2007, s. 16).

³⁰ Rozhodnutie Komisie 2008/322/ES (Ú. v. EÚ L 109, 19.4.2008, s. 40). Na zlepšenie koordinácie kontrolných činností sa zriadila pracovná skupina expertov z colných orgánov členských štátov a orgánov členských štátov pre dohľad nad trhom.

Najnovším opatrením založeným na článku 13 je rozhodnutie z 21. apríla 2008³¹, v ktorom sa od členských štátov požaduje zabezpečiť, aby magnetické hračky umiestňované na trh alebo na ňom sprístupňované boli označené upozornením na zdravotné a bezpečnostné riziká, ktoré predstavujú. Magnety, ktoré sa používajú v hračkách, sú silnejšie, ale možno ich ľahšie oddeliť, preto predstavujú riziko ohrozujúce život pri prehltnutí, pretože môžu spôsobiť perforáciu žalúdka alebo čriev. Z dôvodu neexistencie osobitných ustanovení v súčasných právnych predpisoch a v príslušnej bezpečnostnej norme (ktoré sa práve revidujú), Komisia prijala toto dočasné opatrenie, ktoré je platné do 21. apríla 2009.

Uplatňovanie opatrení podľa článku 13 smernice ukázalo, že dočasná povaha uvedených opatrení je dôvodom na obavy. Na jednej strane obmedzená platnosť týchto opatrení a ich opakované obnovovanie sú príčinou neistoty pre hospodárske subjekty, na strane druhej, keďže tieto opatrenia sú len dočasné, nemôžu odstrániť hlavnú príčinu príslušného problému týkajúceho sa bezpečnosti výrobku.

3.5. Normalizácia

3.5.1. Postup a príslušní aktéri

V smernici sa stanovujú kritéria pre hodnotenie bezpečnosti výrobkov v prípade neexistencie právnych predpisov Spoločenstva, ktoré sa odvolávajú na vnútroštátne právne predpisy a na európske normy vypracované európskymi organizáciami pre normalizáciu (ďalej len „EON“)³². Podľa článku 3 ods. 2 sa výrobok považuje za bezpečný, keď je v súlade s nezáväznými vnútroštátnymi normami transponujúcimi európske normy, na ktoré boli uverejnené odkazy v Úradnom vestníku Európskej únie (ďalej len „Ú. v. EÚ“).

Podľa podmienok článku 4 Komisia prijíma rozhodnutia, v ktorých sa vymedzujú bezpečnostné požiadavky, ktoré by sa mali premietnuť v budúcich normách, v rámci komitologického postupu. Na základe uvedeného rozhodnutia preto Komisia potom udeľuje mandát príslušnej EON, aby vypracovala normy, ktoré spĺňajú konkrétne bezpečnostné požiadavky.

Po vypracovaní a prijatí normy zo strany EON Komisia prijme v rámci komitologického postupu rozhodnutie, v ktorom potvrdí, že norma bola vypracovaná v súlade s vyššie uvedeným postupom a v Ú. v. EÚ uverejní odkaz na túto normu. Toto uverejnenie znamená pre výrobky, ktoré sú vyrobené podľa danej normy (alebo jej zodpovedajúcich vnútroštátnych verzií) predpoklad súladu so všeobecnými bezpečnostnými požiadavkami podľa článku 3 ods. 2 smernice.

Pôvodné rozhodnutie, ktoré stanovuje konkrétne bezpečnostné požiadavky, samo o sebe nevytvára ani predpoklad, že bezpečnosť výrobku spĺňa uvedené požiadavky, ani okamžite uplatniteľný súbor povinností a práv tretích strán. Tieto rozhodnutia sa napriek tomu môžu použiť ako dodatočný nástroj na posúdenie, či je výrobok

³¹ Rozhodnutie Komisie 2008/329/EÚ (Ú. v. ES L 114, 26.4.2008, s. 90).

³² CEN (Európsky výbor pre normalizáciu), CENELEC (Európsky výbor pre normalizáciu v oblasti elektrotechniky) a ETSI (Európsky inštitút pre telekomunikačné normy). Pozri tiež: <http://ec.europa.eu/enterprise/newapproach/standardization/harmstds/stdbody.html>

v súlade so všeobecnými bezpečnostnými požiadavkami podľa článku 3 ods. 3 smernice.

Pokiaľ ide o zastupovanie záujmov pri tvorbe noriem, prístupu a efektívnej účasti spoločenských záujmov v procese normalizácie môže brániť veľa faktorov, ako je nedostatok zdrojov, nedostatočná odbornosť a neefektívna koordinácia. To je dôvod, prečo Komisia poskytuje finančnú podporu spotrebiteľským a environmentálnym organizáciám, ako aj odborovým zväzom a malým a stredným podnikom. Pokiaľ ide o zastúpenie spotrebiteľov, Komisia finančne prispieva na činnosť európskych spotrebiteľských organizácií, ktoré zastupujú záujmy spotrebiteľov pri tvorbe noriem pre výrobky a služby na úrovni Spoločenstva³³.

3.5.2. *Rozhodnutia o bezpečnostných požiadavkách a mandátoch*

Počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto správa, boli prijaté tri rozhodnutia, ktorými sa ustanovujú bezpečnostné požiadavky a na základe článku 4 ods. 1 písm. a) a b) boli udelené zodpovedajúce normalizačné mandáty.

Dňa 21. apríla 2005 Komisia prijala rozhodnutie 2005/323/ES o bezpečnostných požiadavkách, ktoré majú spĺňať európske normy, pokiaľ ide o plávajúce výrobky určené na použitie vo voľnom čase na alebo vo vode³⁴. Na základe uvedeného rozhodnutia Komisia udelila výboru CEN mandát M/372. Na základe tohto mandátu sa pripravuje sedem noriem³⁵.

Dňa 25. marca 2008 Komisia prijala rozhodnutie 2008/264/ES o požiadavkách na požiaru bezpečnosť, ktoré musia podľa európskych noriem spĺňať cigarety³⁶. Na základe uvedeného rozhodnutia Komisia udelila výboru CEN mandát M/425 na vypracovanie normy na zníženie vznietivosti cigariet.

Dňa 23. apríla 2008 Komisia prijala rozhodnutie 2008/357/ES o osobitných požiadavkách na bezpečnosť detí, ktoré musia spĺňať zapaľovače³⁷. Toto rozhodnutie viedlo k udeleniu mandátu M/427 na revíziu existujúcej normy EN 13869 o zabezpečení zapaľovačov proti použitiu deťmi.

3.5.3. *Uverejňovanie odkazov na normy*

Počas sledovaného obdobia Komisia prijala tri rozhodnutia o súlade určitých noriem so všeobecnými bezpečnostnými požiadavkami smernice³⁸. Tieto rozhodnutia boli prijaté v súlade s článkom 4 ods. 2 druhým a štvrtým pododsekom smernice. Každé uverejnenie nahradilo predchádzajúce uverejnenie rovnakého druhu; preto

³³ Bližšie informácie nájdete na: http://ec.europa.eu/consumers/tenders/information/grants/support_en.htm

³⁴ Ú. v. EÚ L 104, 23.4.2005, s. 39.

³⁵ Pozri www.cen.eu

³⁶ Ú. v. EÚ L 83, 26.3.2008, s. 35.

³⁷ Ú. v. EÚ L 120, 7.5.2008, s. 11.

³⁸ Rozhodnutie z 23. apríla 2004, K(2004) 1493 (neuvěřený), rozhodnutie 2005/718/ES (Ú. v. EÚ L 271, 15.10.2005, s. 51), a rozhodnutie 2006/514/ES (Ú. v. EÚ L 200, 22.7.2006, s. 35).

aktualizovaný zoznam noriem, na ktorý sa odkazuje v smernici, je pripojený k najnovšiemu uvarejneniu v roku 2006³⁹.

3.5.4. *Príprava budúcich normalizačných mandátov*

Komisia plánuje zlepšiť bezpečnosť výrobkov určených na starostlivosť o dieťa, ktoré sú určené pre dojčatá a veľmi malé deti (vo všeobecnosti vo veku do 4 až 5 rokov), ktoré sa používajú pri spaní, kŕmení, kúpaní a preprave. Každý deň dochádza v Európe k početným úrazom, niekedy so smrteľnými následkami, ktoré súvisia s týmito výrobkami⁴⁰. Na základe smernice bolo uvarejnených niekoľko bezpečnostných noriem pre výrobky určené na starostlivosť o dieťa. Existuje však veľa výrobkov, pre ktoré zatiaľ neboli uvarejnené žiadne bezpečnostné normy, zatiaľ čo v prípade ďalších výrobkov existujúce normy nepokrývajú všetky riziká. Štúdia zadaná v roku 2006 umožnila určiť zoznam výrobkov (vrátane poradia), pre ktoré by sa mala prioritne začať normalizácia. Štúdia obsahuje predbežné hodnotenie rizík a návrh bezpečnostných požiadaviek. V priebehu roka 2009 by sa mali prijať rozhodnutia ustanovujúce bezpečnostné požiadavky.

V oblasti nehôd a úrazov spôsobených ohňom a plameňmi Komisia pokračuje v príprave stratégie na zlepšenie požiarnej bezpečnosti obytných zón. Komisia skúma spôsoby zlepšenia bezpečnosti horľavých povrchov a materiálov, ktoré sa používajú v obydliach, ako je nábytok, bytové zariadenie, oblečenie a televízne prijímače. V tejto oblasti existuje viacero nezáväzných európskych noriem, ale v rámci diskusií s členskými štátmi sa ukázalo, že riešenia, ktoré ponúkajú tieto normy, nie sú úplne uspokojivé, najmä pokiaľ ide o používanie látok spomaľujúcich horenie. Kľúčovým predbežným krokom je preto získanie komplexných poznatkov o chemických látkach, ktoré sa používajú ako látky spomaľujúce horenie, s cieľom dosiahnuť uspokojivý kompromis medzi požiarou bezpečnosťou a ochranou zdravia a životného prostredia, ktoré sa majú premietnuť v bezpečnostných normách.

3.6. **Bezpečnosť služieb**

Pokiaľ ide o bezpečnosť spotrebných služieb, Komisia poznamenáva, že neexistuje konsenzus medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o primeranú úroveň opatrenia na úrovni Spoločenstva. Verejná mienka a politický tlak zo strany Európskeho parlamentu však zároveň naznačujú, že na riešenie všeobecných rizík a nehôd, ako napríklad požiarou bezpečnosť v hoteloch, je potrebné opatrenie na európskej úrovni.

Komisia v niekoľkých návrhoch zameraných na prevenciu úrazov a presadzovanie bezpečnosti uznala potrebu zlepšiť existujúci európsky systém na monitorovanie nehôd a úrazov⁴¹.

V roku 2007 Komisia prijala návrh rámcového nariadenia o štatistike Spoločenstva v oblasti verejného zdravia a bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci⁴². Nedostatok

³⁹ Oznámenie Komisie 2006/C 171/04, (Ú. v. EÚ C 171, 22.7.2006, s. 23).

⁴⁰ Úrazy detí (vo veku 0 – 14 rokov), údaje za obdobie 2002 – 2004. Pozri <https://webgate.ec.europa.eu/idb>

⁴¹ KOM(2006) 328 a 329.

⁴² KOM(2007) 46.

porovnateľných údajov však zabránil Komisii podniknúť nové iniciatívy zamerané na zvyšovanie povedomia a podporovanie zainteresovaných strán, aby sa zaoberali prioritnými oblasťami pre opatrenie Spoločenstva, ako je napríklad bezpečnosť hotelov.

Na základe mandátu Komisie M/371 v oblasti služieb uskutočnil výbor CEN štúdiu na účely zistenia realizovateľnosti programu pre normalizáciu požiadaviek na poskytovanie služieb vrátane ich bezpečnostných aspektov⁴³.

4. ZÁVERY

4.1. Všeobecné informácie

Smernica sa osvedčila ako účinný nástroj na zabezpečenie vysokej úrovne ochrany spotrebiteľov. Pomohla vysledovať a odstrániť z európskeho trhu obrovské množstvo nebezpečných výrobkov. Systém RAPEX zriadený na základe smernice doplnil existujúci regulačný rámec, ktorý sa uplatňuje na niektoré kľúčové spotrebné výrobky, ako sú napríklad hračky, kozmetika, elektrické spotrebiče a svietidlá, osobné ochranné prostriedky a vozidlá, prostredníctvom osobitného systému na rýchlu výmenu výstražných informácií a varovaní.

4.2. Transpozícia

Zatiaľ čo transpozícia smernice členskými štátmi je vo všeobecnosti primeraná, ešte stále existujú určité nezrovnalosti. Útvary Komisie spolupracujú s členskými štátmi s cieľom zistiť, či sú v určitých členských štátoch potrebné ďalšie opatrenia, ale Komisia si vyhradzuje právo začať v prípade potreby konanie vo veci porušenia právnych predpisov. Týka sa to najmä dodržiavania lehôt na presadzovanie opatrení podľa článku 13 smernice.

4.3. Fungovanie dohľadu nad trhom

Výrazné zvýšenie počtu oznámení v rámci systému RAPEX počas predchádzajúcich štyroch rokov je jasným znakom toho, že dohľad nad trhom na základe smernice bol úspešný. Napriek tomu je na čoraz globalizovanejšom trhu s čoraz väčším počtom výrobkov, ktoré prichádzajú do EÚ z tretích krajín, potrebná ďalšia koordinácia činností v oblasti dohľadu nad trhom medzi členskými štátmi vrátane spolupráce s colnými orgánmi.

K tejto koordinácii by mohla prispieť implementácia spoločne dohodnutých osvedčených postupov (ako napríklad osvedčené postupy vyplývajúce z projektu EMARS), intenzívnejšia výmena informácií medzi orgánmi členských štátov prostredníctvom existujúcich nástrojov informačných technológií, riadna implementácia rámca stanoveného v novom legislatívnom rámci a väčšia úloha Komisie pri stanovovaní spoločných priorít pre dohľad nad trhom.

⁴³ Pozri <http://www.cen.eu/cenorm/sectors/nbo/value/chesss/index.asp>

4.4. Fungovanie systému RAPEX

Mnoho krajín považuje smernicu, a najmä systém RAPEX, za referenčné kritérium a niekoľko vnútroštátnych, regionálnych a medzinárodných organizácií prejavilo záujem o zapojenie sa do tohto systému alebo o pomoc pri vytváraní podobných systémov.

Hoci nárast počtu oznámení spôsobil určitý nápor na systém, aj napriek tomu je jasným ukazovateľom zlepšenej ochrany spotrebiteľov na európskej úrovni. Zvýšenie počtu nahlásených opatrení, ktoré prijali priamo hospodárske subjekty na predchádzanie rizikám, ktoré so sebou prinášajú spotrebné výrobky, tiež svedčí o tom, že zodpovedné podniky berú bezpečnosť výrobkov vážne a plnia si svoje povinnosti, ktoré im ukladá smernica.

4.5. Vysledovateľnosť výrobkov

Dôležitým prvkom na zabezpečenie vysledovateľnosti sú identifikačné údaje výrobcu na výrobku alebo na jeho obale⁴⁴. Táto požiadavka však nie je povinná v právnych predpisoch všetkých členských štátov a má za následok neuspokojivé výsledky. Ak orgán pre dohľad nad trhom nemôže vysledovať výrobcu alebo dovozcu výrobku, u ktorého sa zistí, že je nebezpečný, nemôže v plnej miere prijať účinné opatrenia. Ďalšie zlepšenie by sa dosiahlo, ak by sa objasnila záväzná povaha tejto požiadavky na identifikačné údaje a ak by na všetkých výrobkoch boli uvedené informácie o hospodárskom subjekte, ktorý je zodpovedný za bezpečnosť výrobku. Tým by bolo možné docieľiť ešte väčší súlad s ustanoveniami rozhodnutia o novom legislatívnom rámci, ktorým sa zavádza povinnosť uvádzať na výrobku názov, registrovaný obchodný názov alebo registrovanú ochrannú známku a adresu výrobcu alebo dovozcu⁴⁵.

4.6. Opatrenia Spoločenstva na základe článku 13 smernice

Zatiaľ čo za určitých okolností sú naozaj potrebné dočasné opatrenia, smernica neobsahuje žiadne osobitné ustanovenia, ktoré by výslovne povoľovali trvalý zákaz pre neharmonizované výrobky, v súvislosti s ktorými sa jednoznačne dokázalo, že sú nebezpečné⁴⁶.

4.7. Normalizácia

Normalizačné ustanovenia by sa mali zjednodušiť, aby umožňovali väčšiu flexibilitu. Malo by byť možné stanoviť bezpečnostné požiadavky pre konkrétne kategórie výrobkov (napr. výrobky určené na starostlivosť o dieťa, nábytok, oblečenie) a na základe nich udeliť „rámcový“ alebo „stály“ mandát pre EON. To by zjednodušilo zdĺhavý postup vydávania bezpečnostných požiadaviek pre každý

⁴⁴ Článok 5 ods. 1 štvrtý pododsek písm. a) smernice.

⁴⁵ Rozhodnutie 768/2008/ES, príloha I, články R2 ods. 6 a R4 ods. 3.

⁴⁶ Pozri Výročnú správu systému RAPEX za rok 2007 a správu Eurobarometra z októbra 2008:
http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/docs/rapex_annualreport2008_en.pdf
http://ec.europa.eu/consumers/strategy/docs/fl224%20eurobar_cbs_analrep.pdf

jednotlivý výrobok. Okrem toho by bolo možné rýchle reagovať na technologické zlepšenia a nové riziká.

Komisia by tiež mala mať možnosť uverejňovať odkazy na normu prijatú EON bez zodpovedajúceho mandátu, ak by výrobok, na ktorý sa norma vzťahuje, patril do vopred určených kategórií výrobkov, pre ktoré Komisia stanovila príslušné bezpečnostné požiadavky, za predpokladu, že táto norma ich spĺňa. Takto by výsledný predpoklad súladu so všeobecnými bezpečnostnými požiadavkami motivoval podniky, aby dodržiavali predpisy a mal by za následok lepšiu ochranu spotrebiteľa.